

(i) Printed Pages : 4

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

1	7	5	2	8
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	6
---	---	---	---

**B.A./B.Sc. (General) 6th Semester
(2055)**

MUSIC (Instrumental)

Paper : A Theory (In all Mediums)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 45

Note :— Attempt any **five** questions selecting at least **one** each from Units I-IV. Unit-V is compulsory. All questions carry equal marks.

UNIT-I

1. Explain the origin and development of notation system.
2. Compare the similarities and differences of Uttari and Dakshani Sangeet Paddhati.

UNIT-II

3. Write down the life sketch of Dr. Lal Mani Mishra along with his contributions towards Indian classical music.
4. Describe the contributions of Dr. Panna Lal Ghosh with a brief life sketch.

UNIT-III

5. Write an essay on Manch Pardarshan.
6. Discuss the role of Akashwani in popularizing Instrumental Music.

UNIT-IV

7. Write in Notation Maseetkhani Gat of any raga of your course along with two toras.
8. Write the Description and Ekgun and Dugun Layakaries of Jhumra Tala.

UNIT-V

9. Attempt any **nine** questions :

- (1) What is the thata of raga Mian Malhar ?
- (2) How many matras are there in Jatt Tala ?
- (3) When was Smt. Sharan Rani born ?
- (4) Who invented Uttari notation system.
- (5) Write down the name of the disciple of Dr. Panna Lal Ghosh.
- (6) Which is the Samprakritik raga of Mian Ki Todi.
- (7) Write down the names of two instruments used in Chitrapat Sangeet.
- (8) What is the symbol Taali and Khali of a tala in Dakshani Sangeet Paddhati ?
- (9) Write down name of the grantha written by Bharat in 4th century.
- (10) When did Panna Lal Ghosh die ?
- (11) Name a book written by Lal Mani Mishra.
- (12) Write down the Vadi and Samvadi swara of Mian Malhar.
- (13) What is another name of Punjabi Theka ?

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- यूनिट I-IV में से कम से कम एक प्रश्न चुनकर कोई पाँच प्रश्न हल करें। यूनिट-V अनिवार्य है। सभी प्रश्नों के अंक समान हैं।

यूनिट-I

1. संकेतन प्रणाली की उत्पत्ति और विकास की व्याख्या करें।
2. उत्तरी और दक्षिणी संगीत पद्धति की समानता और अंतर की तुलना करें।

यूनिट-II

3. डॉ. लाल मणि मिश्रा का जीवन परिचय लिखें और भारतीय शास्त्रीय संगीत में उनके योगदान के बारे में बताएं।
4. डॉ. पन्ना लाल घोष के योगदान के साथ उनके संक्षिप्त जीवन परिचय का वर्णन करें।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਮੰਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪਰ ਨਿਬੰਧ ਲਿਖੋ।
6. ਵਾਧ ਸੰਗੀਤ ਕੋ ਲੋਕਪ੍ਰਿਯ ਬਨਾਨੇ ਮੇਂ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਪਰ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਅਪਨੇ ਪਾਠ੍ਯਕ੍ਰਮ ਕੇ ਕਿਸੀ ਭੀ ਰਾਗ ਕੀ ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਕੋ ਦੋ ਤੋਡੋਂ ਕੇ ਸਾਥ ਸੰਕੇਤਨ ਮੇਂ ਲਿਖੋ।
8. ਝੁਮਰਾ ਤਾਲ ਕਾ ਵਿਵਰਣ ਔਰ ਏਕਗੁਣ ਔਰ ਦੁਗੁਣ ਲਯਕਾਰਿਯਾਂ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਕੋਈ ਨੌ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :
 - (1) ਰਾਗ ਮਿਯਾਂ ਮਲ੍ਹਾਰ ਕਾ ਥਾਟ ਕਯਾ ਹੈ ?
 - (2) ਜਟਟ ਤਾਲ ਮੇਂ ਕਿਤਨੀ ਮਾਤ੍ਰਾਏਂ ਹੋਤੀ ਹੈਂ ?
 - (3) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਣ ਰਾਣੀ ਕਾ ਜਨਮ ਕਬ ਹੁਆ ਥਾ ?
 - (4) ਉਤਰੀ ਸੰਕੇਤਨ ਪਛਤਿ ਕਾ ਆਵਿਸ਼ਕਾਰ ਕਿਸਨੇ ਕਿਆ ਥਾ ?
 - (5) ਡੌ. ਪੰਨਾ ਲਾਲ ਘੋਸ਼ ਕੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਕਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
 - (6) ਮਿਯਾਂ ਕੀ ਤੋਡੀ ਕਾ ਸੰਪ੍ਰਾਕ੍ਰੁਤਿਕ ਰਾਗ ਕੌਨ ਸਾ ਹੈ ?
 - (7) ਚਿਤ੍ਰਪਟ ਸੰਗੀਤ ਮੇਂ ਪ੍ਰਯੁਕਤ ਦੋ ਵਾਧੋਂ ਕੇ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
 - (8) ਦੱਖਿਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪਛਤਿ ਮੇਂ ਤਾਲ ਕਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਤਾਲੀ ਔਰ ਖਾਲੀ ਕਯਾ ਹੈ ?
 - (9) ਚੌਥੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੇਂ ਭਰਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਗ੍ਰੰਥ ਕਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਏ।
 - (10) ਪੰਨਾ ਲਾਲ ਘੋਸ਼ ਕੀ ਮ੍ਰੁਤ੍ਯੁ ਕਬ ਹੁਏ ?
 - (11) ਲਾਲ ਮਧਿ ਮਿਸ਼੍ਰਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਤ ਏਕ ਪੁਸਤਕ ਕਾ ਨਾਮ ਬਤਾਏ।
 - (12) ਮਿਯਾਂ ਮਲ੍ਹਾਰ ਕੇ ਵਾਦੀ ਔਰ ਸੰਵਾਦੀ ਸੁਵਰ ਲਿਖਿਏ।
 - (13) ਪੰਜਾਬੀ ਠੇਕਾ ਕਾ ਦੂਸਰਾ ਨਾਮ ਕਯਾ ਹੈ ?

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :- ਯੂਨਿਟ I-IV ਹਰੇਕ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਪੰਜ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਯੂਨਿਟ-V ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-I

1. ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
2. ਉਤਰੀ ਅਤੇ ਦੱਖਣੀ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਦੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਅੰਤਰਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡਾ. ਲਾਲ ਮਨੀ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਲਿਖੋ।
4. ਡਾ. ਪੰਨਾ ਲਾਲ ਘੋਸ਼ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜੀਵਨ ਪਰਿਚੈ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਮੰਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।
6. ਸਾਜ਼ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਆਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਆਪਣੇ ਕੋਰਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਗ ਦਾ ਨੋਟੇਸ਼ਨ ਮਸੀਤਖਾਨੀ ਗਤ ਦੇ ਤੋੜਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਲਿਖੋ।
8. ਝੁਮਰਾ ਤਾਲ ਦੇ ਵਿਵਰਣ ਅਤੇ ਇਕਗੁਣ ਅਤੇ ਦੁਗੁਣ ਲੈਅਕਾਰੀਆਂ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-V

9. ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :
 - (1) ਰਾਗ ਮੀਆਂ ਮਲਹਾਰ ਦਾ ਥਾਟ ਕੀ ਹੈ ?
 - (2) ਜੱਟ ਤਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਹਨ ?
 - (3) ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸ਼ਰਨ ਰਾਣੀ ਦਾ ਜਨਮ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ?
 - (4) ਉਤਰੀ ਸੰਕੇਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ?
 - (5) ਡਾ. ਪੰਨਾ ਲਾਲ ਘੋਸ਼ ਦੇ ਸ਼ਾਗ੍ਰਿਦ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
 - (6) ਮੀਆਂ ਦੀ ਤੋਡੀ ਦਾ ਸੰਪ੍ਰਾਕ੍ਰਿਤਿਕ ਰਾਗ ਕਿਹੜਾ ਹੈ ?
 - (7) ਚਿੱਤਰਪਟ ਸੰਗੀਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਦੋ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
 - (8) ਦੱਖਣ ਸੰਗੀਤ ਪੱਧਤੀ ਵਿੱਚ ਤਾਲ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਤਾਲੀ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਕੀ ਹੈ ?
 - (9) ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਭਰਤ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੇ ਗਏ ਗ੍ਰੰਥ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
 - (10) ਪੰਨਾ ਲਾਲ ਘੋਸ਼ ਦੀ ਮੌਤ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ?
 - (11) ਲਾਲ ਮਨੀ ਮਿਸ਼ਰਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਮ ਦੱਸੋ।
 - (12) ਮੀਆਂ ਮਲਹਾਰ ਦਾ ਵਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਵਾਦੀ ਸਵਰ ਲਿਖੋ।
 - (13) ਪੰਜਾਬੀ ਠੋਕੇ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਕੀ ਹੈ ?